

GOVOR

**ministra za zunanje zadeve, dr. Dimitrija Rupla, na
Konferenci inštituta Vzhod-Zahod z naslovom "Gradnja varnosti prek meja – Vloga OVSE",
Brdo, 10. junij 2004**

Predsedujoči, Generalni sekretar,
Ekscelence, dame in gospodje,

Ideja Helsinške sklepne listine - da bi združili vizijo interakcije na osnovi skupnih vrednot na eni strani in pragmatično razorožitev na drugi - je v začetku novega tisočletja sprožila neverjetne spremembe v odnosih med Vzhodom in Zahodom.

Kultura sodelovanja v okviru OVSE je spodbudila novo širitev EU in NATO in okrepila sanje o stabilnem območju svobode in blaginje na evropski celini.

Prihodnje leto bomo praznovali trideseto obletnico podpisa *Helsinške sklepne listine*. Le ta ni zaznamovala zgolj rojstvo OVSE, temveč je pomenila tudi začetek *Nove Evrope*. Ko je bila Helsinška sklepna listina predstavljena, ustanovitelji v mislih niso imeli samo neposrednih in otipljivih ciljev, marveč tudi *vizijo* Nove Evrope: združene, svobodne in uspešne.

Evropska varnostna arhitektura - vključno z vlogami, članstvom in interakcijo med institucijami - ki se razvija že več kot pol stoletja, je v zadnjih letih doživela še prav poseben pospešek v razvoju. S pristopom desetih novih članic Evropske unije in sedmih novih članic NATO se je bistveno *povečalo območje varnosti in stabilnosti v Evropi*. Te napore še dodatno krepijo prizadevanja novih držav, da bi postale članice evroatlantske skupnosti. OVSE se je vedno dobro odzival na izzive in težave, zato ne dvomim, da bo organizacija izkoristila pozitivne učinke obeh širitev.

Kot članica EU in NATO Republika Slovenija je prepričana, da v sodobnem globaliziranem svetu regionalna perspektiva – ne glede na njen obseg in širino – ni vedno dovolj. Slovenija vidi v OVSE *pomemben člen* Evropske varnostne arhitekture, ki naj v sodelovanju z OZN, EU, Svetom Evrope in zvezo NATO zagotavlja učinkovit odgovor na grožnje varnosti in stabilnosti.

Izzivi sodobnemu varnostnemu okolju ne morejo biti izključno odgovornost posameznih držav ali mednarodnih organizacij. Ugotovitev, da je *celovit pristop nujen*, je bistvenega pomena in predpogoj

za učinkovito in tesno sodelovanje vseh držav in mednarodnih organizacij, vključno z nevladnimi organizacijami, ki imajo poseben vpogled v posamezne probleme.

Kompleksna narava varnosti in stabilnosti v 21. stoletju mednarodno skupnost postavlja pred nove izzive. Nasprotja med državami in znotraj držav, politična, gospodarska in socialna nestabilnost držav v prehodu, terorizem, organizirani kriminal, nezakonito trgovanje in različne oblike nestrpnosti, kot tudi krepitev pravne države, človekovih pravic in pravic narodnih manjšin, ki spodbujajo gospodarski in družbeni razvoj, so ključne točke na našem dnevnem redu.

Vloga Organizacije je bila vedno rezultat spreminjajoče se varnostna situacija v OVSE regiji. Zmožnost prilagajanja je postala njena odlika in prednost. Da bi se odzvali na nove grožnje varnosti, moramo sedaj narediti korak naprej. Naš cilj pri tem ostaja enak: narediti organizacijo učinkovitejšo v službi legitimnih interesov ter zadovoljiti potrebe in izpolniti pričakovanja vseh 55 sodelujočih držav.

Da bi ta cilj dosegli, *moramo okrepiti politični dialog znotraj OVSE in zagotoviti večjo kontinuiteto in sinergijo* pri celotnem delovanju. To vključuje krepitev vloge Sekretariata in generalnega sekretarja OVSE, z namenom povečati učinkovitost vodstva organizacije, zagotoviti bolj obsežno podporo predsedujoči državi in povečati institucionalni spomin organizacije.

OVSE je v preteklosti pomembno prispeval k zaupanju in varnosti območja, ki ga pokriva. Njegovo razumevanje varnosti presega tradicionalni koncept in poudarja človekovo, politično-varnostne in gospodarsko-okoljsko dimenzijo. Republika Slovenija bo *podprla celoviti pristop OVSE*, ki je del Strategije odzivanja na grožnje varnosti in stabilnosti v 21. stoletju, sprejete v Maastrichtu lansko leto. S 55 državami članicami, desetimi državami partnericami in številnimi misijami OVSE predstavlja edinstveno regionalno organizacijo, ki lahko občutno prispeva k prizadevanjem za zagotovitev miru, varnosti in stabilnosti v tem delu sveta.

Dolgoročni cilj je večja usklajenost OVSE in mednarodnih organizacij (EU, Svet Evrope, NATO itd.). Med njimi ni hierarhije, medsebojna delitev dela ni niti možna niti zaželena. Vsaka izmed njih ima svoje območje, svoje temelje in svoje članice. Poglobljeno sodelovanje je potrebno graditi na enakovredni osnovi, saj nas povezujejo skupni interesi. Mednarodne organizacije se morajo zato nenehno prilagajati izzivom, pri čemer bi prizadevanja morala biti usmerjena k doseganju sinergije,

tesnemu sodelovanju, dopolnjevanju in izogibanju podvajanja. Ključna beseda bi morala biti "*implementacija*".

Eno izmed najboljših priložnosti za učinkovito sodelovanje predstavlja *Integrirani nadzor meja (Integrated Border Management)*. Na tej točki lahko v praksi združimo znanje in izkušnje, različne pristope in prednosti medsebojnega sodelovanja različnih mednarodnih organizacij. Dejanski učinek v regionalnem kontekstu je že viden v Jugovzhodni Evropi, kjer se projekti EU in pobude OVSE medsebojno dopolnjujejo. Glavna naloga OVSE bi morala biti pospeševanje enotnih standardov pri varovanju meja na celotnem področju OVSE in posledično izpolnjevanje političnih, tehničnih in operativnih pogojev za povezovanje. Organizacija bi morala poenotenje standardov doseči z razširjanjem najboljših praks, usposabljanjem, pomočjo pri izgradnji institucij in pripravi zakonskih osnutkov itd. Z ustvarjanjem ustreznih političnih, tehničnih in operativnih okoliščin za povezovanje bi OVSE lahko igral vlogo pri izmenjavi informacij, pospeševanju stikov med institucijami in uradniki, spodbujanju dvostranskega in regionalnega sodelovanja ter sodelovanja znotraj OVSE itd. Prav tako bi OVSE lahko zagotavljal finančna in tehnična sredstva, še posebej na področjih, kjer drugi mednarodni igralci niso prisotni.

Koncept upravljanja varnosti meja (Border Security Management Concept) kot najmanjši skupni imenovalec pri vzpostavitvi tega poenotenega standarda bo nekako moral upoštevati najširše uporabljene standarde. Zato bi bilo priporočljivo, da naš pristop gradimo na podobnih standardih kot EU. Seveda se pri tem zavedamo, da bi to lahko bilo politično, tehnično in zakonsko občutljivo, zato je pomembno, da na tej stopnji pustimo odprte vse možnosti.

Inštitutu Vzhod-Zahod bi se rad zahvalil, ker je pripravil to konferenco in nam omogočil, da izmenjamo poglede na vlogo OVSE v prihodnosti.

Hvala.